

УХВАЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням публічного акціонерного товариства «Полтаваобленерго» щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 625, частини другої статті 693 Цивільного кодексу України, частини шостої статті 231 Господарського кодексу України у системному зв'язку з положеннями частини першої статті 509, частин першої, третьої статті 533 Цивільного кодексу України, абзацу п'ятого частини першої статті 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»

м. Київ
1 квітня 2015 року
№ 14-у/2015

Справа № 2-14/2015

Конституційний Суд України у складі суддів:

Бауліна Юрія Васильовича — головуєчого,
Бринцева Василя Дмитровича — доповідача,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Гульгая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Касмініна Олександра Володимировича,
Литвинова Олександра Миколайовича,
Мельника Миколи Івановича,
Саса Сергія Володимировича,
Сергейчука Олега Анатолійовича,
Сліденка Ігоря Дмитровича,
Стецюка Петра Богдановича,
Тупицького Олександра Миколайовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шевчука Станіслава Володимировича,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним зверненням публічного акціонерного товариства «Полтаваобленерго» щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 625, частини другої статті 693 Цивільного кодексу України, частини шостої статті 231 Господарського кодексу України у системному зв'язку з положеннями частини першої статті 509, частин першої, третьої статті 533 Цивільного кодексу України,

абзацу п'ятого частини першої статті 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 року № 2343–XII (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 31, ст. 440) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Бринцева В. Д. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

У С Т А Н О В И В:

1. Публічне акціонерне товариство «Полтаваобленерго» (далі — Товариство) звернулося до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положень частини другої статті 625, частини другої статті 693 Цивільного кодексу України (далі — ЦК України), частини шостої статті 231 Господарського кодексу України (далі — ГК України) у системному зв'язку з положеннями частини першої статті 509, частин першої, третьої статті 533 ЦК України, абзацу п'ятого частини першої статті 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 року № 2343–XII зі змінами в аспекті питань:

— щодо змісту та меж поняття «грошове зобов'язання», яке міститься у статті 625 ЦК України;

— чи вважається грошовим зобов'язанням правовідношення, яке виникає між продавцем та покупцем після пред'явлення останнім вимог про повернення суми попередньої оплати за товар, не переданий у встановлений строк, на підставі частини другої статті 693 ЦК України;

— чи настає у разі невиконання або неналежного виконання зобов'язання у випадках, вказаних у частині другій статті 693 ЦК України, відповідальність за порушення грошового зобов'язання, передбачена частиною другою статті 625 ЦК України, частиною шостою статті 231 ГК України.

Із матеріалів конституційного звернення вбачається, що Товариство (покупець) та дочірня компанія «Газ України» (продавець) уклали договір про закупівлю природного газу за державні кошти. Після здійснення попередньої оплати поставання газу було припинено з поверненням частини її суми та пропозицією щодо зарахування зустрічних поставок у рахунок заборгованості за попередньо поставлений газ. Спір з приводу повернення продавцем частини суми попередньої оплати розглядав господарський суд міста Києва, за рішенням якого від 21 травня 2013 року з дочірньої компанії «Газ України» стягнуто основну заборгованість, три відсотки річних та судовий збір. Суд апеляційної інстанції залишив вказане рішення без змін.

Вищий господарський суд України постановою від 17 березня 2014 року частково скасував названі судові рішення, зазначивши, що «застосування судами частини другої статті 625 ЦК України щодо стягнення з відповідача суми індексу інфляції та трьох відсотків річних є помилковим, оскільки стягнення з постачальника суми попередньої оплати, перерахованої за договором на поставку природного газу, не є грошовим зобов'язанням в розумінні статті 625 ЦК України».

Необхідність в офіційному тлумаченні вказаних положень ЦК України та ГК України автор клопотання обґрунтовує неоднозначним, як він вважає, розумінням і застосуванням судами України положень частини другої статті 625, частини дру-

гої статті 693 ЦК України при вирішенні спорів щодо стягнення з продавця на користь покупця суми попередньої оплати за товар, який не був переданий у встановлений строк.

На підтвердження неоднозначного застосування названих положень до конституційного звернення долучено копії судових рішень, у тому числі постанови Верховного Суду України від 15 жовтня 2013 року, прийнятої за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом касаційної інстанції положень частини другої статті 625 ЦК України, постанови Вищого господарського суду України від 4 липня 2014 року, застосування в якій положень частини другої статті 625, частини другої статті 693 ЦК України, частини шостої статті 231 ГК України, на думку Товариства, не відповідає позиції Верховного Суду України.

Суб'єкт права на конституційне звернення стверджує, що неоднозначне застосування судами України положень законів, які потребують офіційного тлумачення, призвело до порушення його права власності та права на судовий захист.

2. Конституційний Суд України, розглядаючи питання про відкриття конституційного провадження у справі у зв'язку з прийняттям Першою колегією суддів Конституційного Суду України Ухвали від 18 березня 2015 року про відмову у відкритті конституційного провадження у цій справі, виходить з такого.

Відповідно до Закону України «Про Конституційний Суд України» у конституційному зверненні має зазначатися обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні положень Конституції України або законів України (пункт 4 частини другої статті 42); підставою для конституційного звернення щодо офіційного тлумачення Конституції України та законів України є наявність неоднозначного застосування положень Конституції України або законів України судами України, іншими органами державної влади, якщо суб'єкт права на конституційне звернення вважає, що це може призвести або призвело до порушення його конституційних прав і свобод (стаття 94).

За правовою позицією Конституційного Суду України під неоднозначним застосуванням положень Конституції України або законів України слід розуміти різне застосування одних і тих же норм цих правових актів судами України, іншими органами державної влади за однакових юридично значимих обставин (Ухвала від 12 травня 2010 року № 31-у/2010).

Аналіз конституційного звернення та доданих до нього матеріалів вказує на те, що автор клопотання не довів неоднозначного застосування положень законів, офіційне тлумачення яких він просить дати.

Постанова Вищого господарського суду України від 17 березня 2014 року у справі, у якій Товариство є стороною, прийнята з урахуванням правової позиції, викладеної в постанові Судової палати у господарських справах Верховного Суду України від 15 жовтня 2013 року в аналогічній справі. Згідно з цією правовою позицією стягнення з постачальника суми попередньої оплати, перерахованої за договором на поставку природного газу, не вважається грошовим зобов'язанням у розумінні статті 625 ЦК України.

До конституційного звернення долучено копії судових рішень, ухвалених до прийняття Верховним Судом України постанови від 15 жовтня 2013 року, в якій

викладено правову позицію щодо поняття «грошове зобов'язання» в аспекті статті 625 ЦК України. Ця правова позиція згідно з частиною першою статті 111²⁸ Господарського процесуального кодексу України в редакції Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд» від 12 лютого 2015 року № 192–VIII є обов'язковою для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права; висновок щодо застосування норм права, викладений у постанові Верховного Суду України, має враховуватися іншими судами загальної юрисдикції при застосуванні таких норм права; суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів.

З доданого до конституційного звернення рішення у справі за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Торгова Аграрна Компанія» до державного підприємства «Дослідне господарство «Ізвестія», ухваленого після прийняття Верховним Судом України постанови від 15 жовтня 2013 року, вбачається, що його прийнято за інших юридично значимих обставин. По-перше, різними є підстави припинення дії договорів між суб'єктами господарювання, по-друге, питання про збільшення суми боргу, яка підлягала поверненню покупцю, на індекс інфляції не ставилося. Крім того, у справі за позовом Товариства до дочірньої компанії «Газ України» відмову у стягненні суми індексу інфляції на суму боргу мотивовано тим, що у період, за який порушувалося питання про нарахування суми інфляційних витрат, мали місце як інфляційні, так і дефляційні процеси, індекс інфляції у цей період мав від'ємне значення, тому підстави для його стягнення відсутні.

Отже, автор клопотання не дотримав вимог пункту 4 частини другої статті 42, статті 94 Закону України «Про Конституційний Суд України», що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 2 статті 45 цього закону — невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим Конституцією України, Законом України «Про Конституційний Суд України».

3. Зі змісту конституційного звернення вбачається, що Товариство, звернувшись до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положень частини другої статті 625, частини другої статті 693 ЦК України, частини шостої статті 231 ГК України в системному зв'язку з положеннями частини першої статті 509, частин першої, третьої статті 533 ЦК України, абзацу п'ятого частини першої статті 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», намагається з'ясувати, які саме норми застосовуються щодо правовідносин, пов'язаних із грошовими зобов'язаннями. По суті, автор клопотання висловлює незгоду з судовими рішеннями у його справі і просить дати роз'яснення щодо практичного застосування вказаних положень законів.

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України офіційне тлумачення і застосування правових норм є різними видами юридичної діяльності; правозастосовна діяльність полягає в індивідуалізації правових норм щодо конкретних суб'єктів і конкретних випадків, тобто в установленні фактичних обставин

справи і підборі правових норм, які відповідають цим обставинам; пошук та аналіз таких норм з метою їх застосування до конкретного випадку є складовою правозастосування; надання консультацій з цього приводу не належить до повноважень Конституційного Суду України (ухвали від 31 березня 2010 року № 15-у/2010, від 14 жовтня 2014 року № 88-у/2014).

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідомість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному зверненні.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 150, 153 Конституції України, статтями 42, 43, 45, 50, 94 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

У Х В А Л И В :

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням публічного акціонерного товариства «Полтаваобленерго» щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 625, частини другої статті 693 Цивільного кодексу України, частини шостої статті 231 Господарського кодексу України у системному зв'язку з положеннями частини першої статті 509, частин першої, третьої статті 533 Цивільного кодексу України, абзацу п'ятого частини першої статті 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14 травня 1992 року № 2343–XII зі змінами на підставі пунктів 2, 3 статті 45 Закону України «Про Конституційний Суд України» — невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим Конституцією України, цим законом; невідомість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному зверненні.

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ